

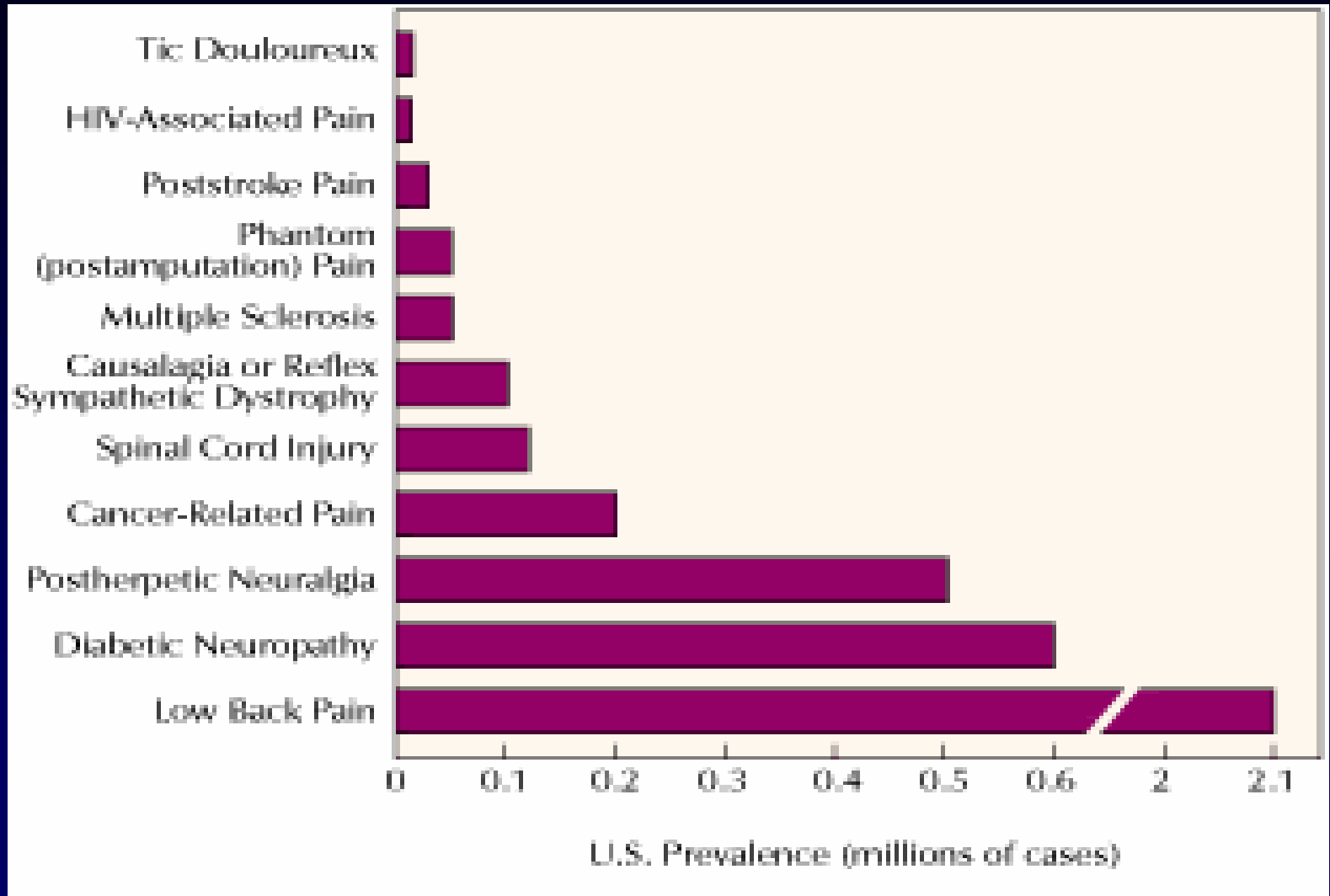
Komplexný regionálny bolestivý syndróm

Egon Kurča

Neurologická klinika JLF UK a MFN

Martin

Prevalencia neuropatickej bolesti

Historické poznámky

- kauzalgia (Mitchell, 1864)
- posttraumatická kostná dystrofia (Sudeck, 1901)
- algo(neuro)dystrofický syndróm (Fromment, Babinski)
- reflexná sympatiková dystrofia (Evans, 1946)
- KRBS I. a II. typu (Stanton-Hicks, 1995)
- shoulder-hand syndrome

- posttraumatická sympatiková dystrofia
- posttraumatická bolestivá osteoporóza
- tranzientná osteoporóza
- akútna kostná atrofia
- migrujúca osteolýza
- posttraumatický vazomotorický syndróm

Príčiny KRBS

Causes of complex regional pain syndrome

Peripheral tissues

Fractures and dislocations

Soft-tissue injury

Fasciitis, tendonitis, bursitis, ligamentous strain

Arthritis

Mastectomy

Deep vein thrombosis

Immobilization

Peripheral nerve and dorsal root

Peripheral nerve trauma

Brachial plexus lesions

Post-herpetic neuralgia

Root lesions

Central nervous system

Spinal cord lesions, particularly trauma

Head injury

Cerebral infarction

Cerebral tumour

Viscera

Abdominal disease

Myocardial infarction

Idiopathic

**Melzack, Wall
2003**

Príčiny a diagnostické kritéria

Príčiny

- **kauzalgie – poranenie nervu – KRBS II. typu**
- **RDS – ľahšie poranenia s obyčajne bezproblémovým hojením – KRBS I. typu**

Diagnostické kritéria

- **Veldman et al., Lancet, 1993**
- **IASP kritéria (Stanton-Hicks et al., Pain, 1995)**
- **IASP kritéria (Boas, 1996)**
- **IASP kritéria (Galer et al., Pain, 1998)**
- **IASP kritéria (Bruehl et al., Pain, 1999)**

Diagnostika KRBS I. typu

Klinická prax

- **žiadne zo známych diagnostických kritérií nie sú „ideálne“**
- **všetky sa vyznačujú relatívne vysokou senzitivnosťou a relatívne nízkou špecifickosťou**
- **zásadou je zachytenie odchýlky od prirodzeného hojenia úrazov**
- **vývoj KRBS I. typu viac ako 9 týždňov po vzniku úrazu je málo pravdepodobný**
- **je pravdepodobné poddiagnostikovanie KRBS I. typu**

Klinický obraz

Rozdiel medzi KRBS I. typu a II. typu

Bolest' (spontánna a vyvolaná, hyperalgézia, hyperpatia, allodýnia, kvalitou je to neuropatická bolesť, výsledkom je extrémna protekcia končatiny, imobilizácia má za následok opuch, ankylózy, kalcifikácie, hypotrofiu svalov, kontraktúry)

Citlivosť (hypoestézia)

Motorické (strata funkcie, slabosť, hypotrofia, dystónia, tremor)

Autonómne (opuch, farba, teplota, potenie, koža a kožné adnexá, kosti)

Výskyt příznaků KRBS

Melzack, Wall

2003

Symptom/sign	Duration of CRPS 2–6 months (%)	>12 months (%)
Inflammatory		
Pain	88	97
Colour difference	96	84
Temperature difference	91	91
Limited movement	90	83
Exacerbation with exercise	95	97
Oedema	80	55
Neurological		
Hyperaesthesia	75	85
Hyperpathia	79	81
Incoordination	47	61
Tremor	44	50
Involuntary spasms	24	47
Muscle spasm	13	42
Paresis	93	97
Pseudoparalysis	7	26
Dystrophy		
Skin	37	44
Nails	23	36
Muscle	50	67
Bone	41	52
Sympathetic		
Hyperhidrosis	56	40
Changed hair growth	71	35
Changed nail growth	60	52

^aData adapted from Veldman et al (1993).

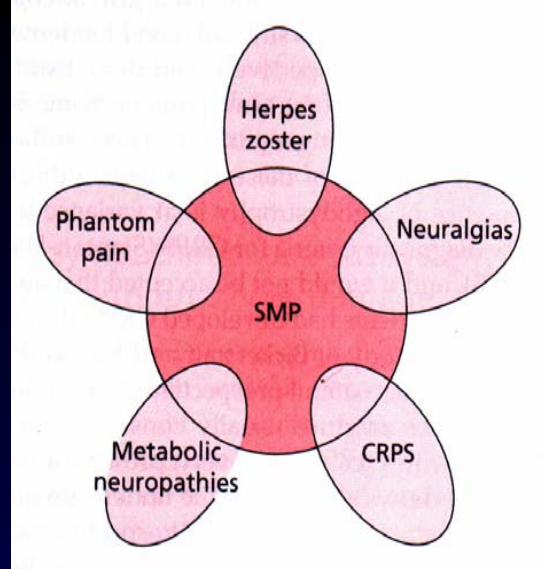
Paraklinická diagnostika

- **RTG**
- **Trojfázová scintigrafia (^{99m}Tc)**
- **MRI**

Patofyziologické poznámky

Porucha funkcie sympatikového nervového systému

- koncepcia SMP (sympathetically maintained pain)
- nadmerná citlivosť postgangliových senzitívnych vlákien na adrenergnú stimuláciu
- hypersenzitivita nezávisí na prítomnosti priameho poškodenia nervového systému
- podiel „sympatikovej“ bolesti určený efektom blokády
- podiel „sympatikovej“ bolesti nie je podmienkou stanovenia diagnózy KRBS
- podiel „sympatikovej“ bolesti môže v priebehu trvania choroby vymiznúť
- chirurgická sympatektómia a postsympatektomická bolesť

Patofyziologické poznámky

Zápalová príčina bolesti

- koncepcia SIP (sympathetically independent pain)
- traumatická (iná) senzibilizácia primárnych aferentných vlákien
- neurogénna inflamácia – sekrécia neuropeptidov (substancia P, CGRP ...)
- neurogénna dilatácia kapilár (laser-Doppler) a extravazácia plazmatických proteínov
- konštitučne znížená inaktivácia vybraných neuropeptidov
- funkčné spojenie sympatikových a inflamačných mechanizmov
- otvorenie A-V skratov s chronickou hypoxémiou tkaniva – acidóza s vysokou koncentráciou H^+ – vzniká mechanická hyperalgézia

Patofyziologické poznámky

Centrálne mechanizmy

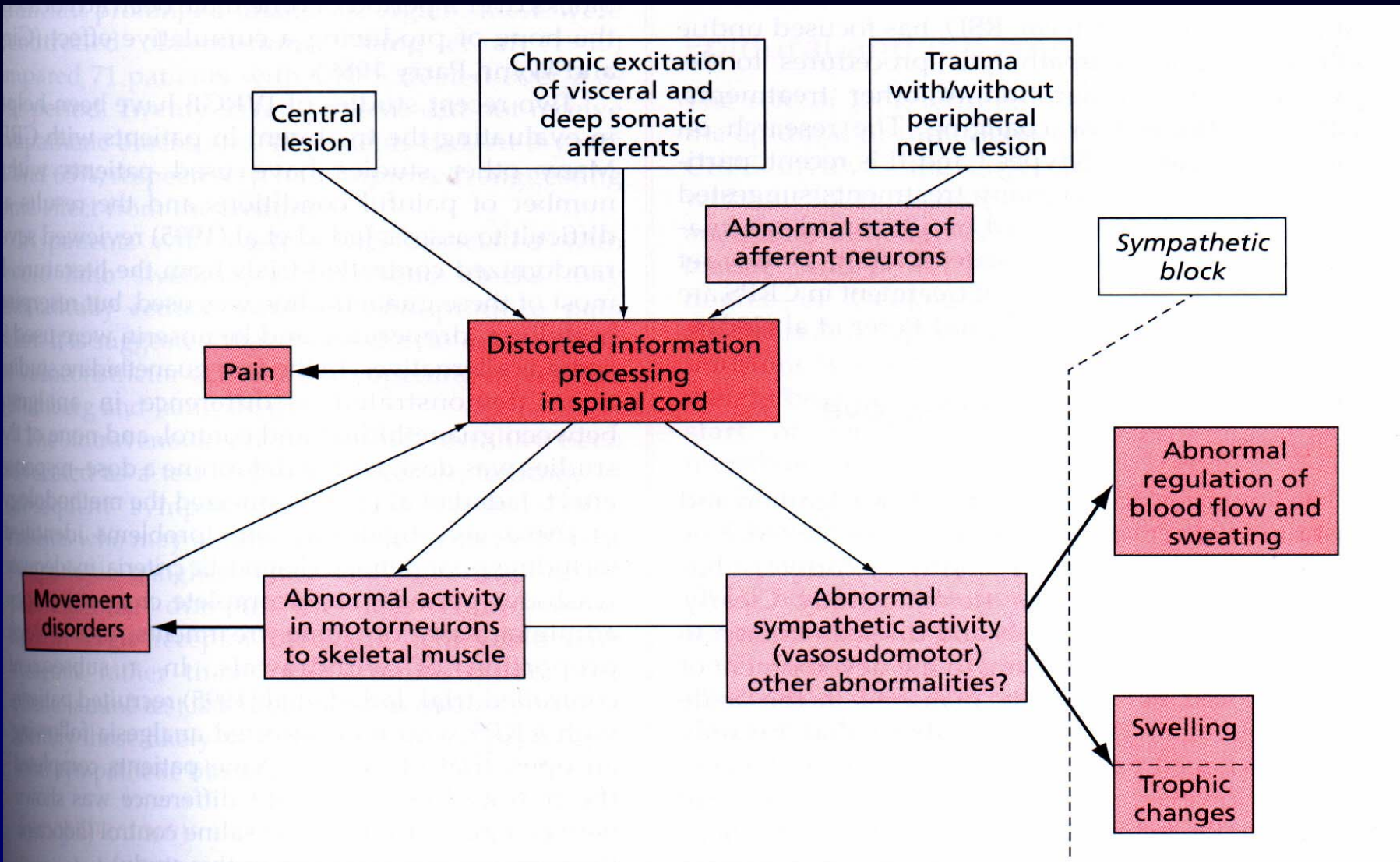
- na fixácii bolesti sa podieľajú spinálne aj cerebrálne mechanizmy
- taktilná mechanocepcia v oblastiach s bolesťou je významne znížená
- kortex gyrus postcentralis reprezentujúci oblasť s bolesťou je rozšírený v porovnaní so zdravou stranou
- časté šírenie symptomatiky homolaterálne a niekedy aj kontralaterálne (extensoprogresívny syndróm Barré)

Patofyziologické poznámky

Melzack, Wall

2003

Patofyziologické poznámky

Genetické aspekty

- asociácia KRBS s lokusom DR 15 a DQ 1 (HLA II. typu)
- asociácia pacientov s KRBS a multifokálnou alebo generalizovanou dystóniou – lokus DR 13

Psychosomatické aspekty

- disproporcia medzi pomerne veľkou bolesťou s poruchou funkcie a pomerne malým objektívnym nálezom – časť osôb s iniciálnou diagnózou KRBS sú konverzné poruchy ...
- v disponovanom teréne môže KRBS rýchlo podmieniť vznik anxiózne-depresívnej poruchy – je naopak anxiózne-depresívna porucha predispozíciou pre KRBS ???
- neuro-imuno-endokrínologické väzby

Terapia KRBS

- **KRBS I. typu je poddiagnostikovaný**
- **Časť prípadov „benígneho“ charakteru sa spontánne upraví ad integrum bez stanovenia diagnózy a bez cieľenej liečby**
- **Ako pri iných typoch neuropatickej bolesti platí, že čím skôr sa začne cieľená liečba, tým lepší je „outcome“**
- **V dôsledku problémovej definície KRBS je málo RCT, ktoré umožňujú zoradenie liečebných postupov podľa účinnosti**

Terapia KRBS

Dokázaný liečebný účinok (SOR A,B)

- **dimethyl sulfoxid (DMSO) krém**
- **perorálne kortikosteroidy (prednison, prednisolon) krátkodobo**
- **intravenózne bifosfonáty (alendronát, clodronát)**
- **intramuskulárny alebo nazálny kalcitonin**
- **rehabilitačná terapia (fyzikálna, sebaobslužná a pracovná)**
- **psychoterapia (kognitívne-behaviorálna a persuzívna)**

Terapia KRBS

Obmedzeným liečebný účinok (SOR B)

Riziko vzniku komplikácií

- **intravenózný regionálny sympatikový blok (bretylium)**
- **epidurálne podanie (klonidín)**
- **funkčná neurochirurgia (elektrostimulácia zadných povrazcov miechy)**

Terapia KRBS

Nedokázaný liečebný účinok (SOR B)

Riziko vzniku komplikácií

- **intravenózne regionálny sympatikový blok (guanethidin, ketanserín, reserpin, droperidol, atropín)**
- **blokáda sympatikových ganglií (lidocain, bupivacain)**
- **systemová intravenózna inhibícia sympatiku (phentolamin)**
- **sympatektómia (chirurgická, chemická, rádiová)**
- **akupunktúra**

Terapia KRBS

Nedokázaný liečebný účinok

- analgetiká
- nesteroidné antireumatiká
- opioidy a opiáty
- antidepresíva
- antikonvulzíva
- TENS, HFMS
- Intratekálny baklofen